

СИСТЕМА СУБ'ЄКТІВ, ЯКІ ФОРМУЮТЬ ДЕРЖАВНУ ПОЛІТИКУ В СФЕРІ НАГЛЯДУ (КОНТРОЛЮ) ЗА ДОТРИМАННЯМ СТАНДАРТІВ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Наталія Леонідівна ЯШАН,

*здобувач Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Пандемія COVID-19 створила безпрецедентні виклики для тих, хто відповідає за управління діяльністю в галузі охорони здоров'я. Ці виклики вимагають від осіб, які приймають рішення на всіх рівнях, широкого та всебічного розуміння інструментів управління охороною здоров'я, а особливо взаємодії між формальними системами контролю та неформальною динамікою влади, яка діє в організаціях охорони здоров'я. Управління охороною здоров'я є складним не лише через багатогранний етичний контекст, а й через те, що персонал у сфері охорони здоров'я за своєю суттю складний і неоднорідний [1].

В Україні ці виклики загострилися в умовах повномасштабного збройного вторгнення РФ, що суттєво позначилося на діяльності публічної адміністрації. Так, кожен окремий орган публічної влади виступає у таких умовах невід'ємним елементом забезпечення державної безпеки. З огляду на це у межах даного дослідження неможливо не торкнутися питання суб'єктів нагляду (контролю) за дотриманням стандартів у сфері охорони здоров'я та особливостей їх повноважень, адже будь-яке знання залишається безформним до того моменту, як воно буде втілене на практиці в щоденній діяльності тих, хто його реалізуватиме на благо суспільства та держави.

Т. О. Мацелик встановлює, що «категорія «суб'єкт права» є науковою цінністю, методологічна роль якої визначається тим, що її застосування відкриває можливість розкрити деякі нові зв'язки, більш глибоко визначити сутність, структуру, функції і динаміку як окремих юридичних об'єктів, так і правової системи суспільства в цілому» [2, с. 16].

В. В. Копейчиков же стверджує, що «суб'єкти права – це учасники правових відносин, які мають суб'єктивні права та виконують юридичні обов'язки, володіють правосуб'єктністю.

Автор наголошує, що у державних і громадських організаціях правосуб'єктність знаходить свій вираз у компетенції їх органів, тобто в сукупності прав та обов'язків, які надаються їм для виконання відповідних функцій» [3, с.192].

Водночас в адміністративно-правовій думці чільне місце відводиться саме суб'єктам управління, які приводять у дію багатогранні процеси, багатотисячні трудові колективи, які власним прикладом і візією закладають глибокий зміст або, навпаки, поверхневість у щоденні процеси, які об'єднують, координують та неминуче несуть відповідальність за прийняті рішення.

Щодо окремих суб'єктів нагляду (контролю) за дотриманням стандартів у сфері охорони здоров'я та особливостей їх повноважень, то, у першу чергу, ми вважаємо доречним розглянути групу суб'єктів, які формують державну політику в сфері охорони здоров'я (Президент України, Верховна Рада України).

Так, Президент України відповідно до ст. 102 Конституції України «є главою держави і виступає від її імені. Президент України є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина. Президент України є гарантом реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору» [4].

На наше глибоке переконання, в умовах воєнного стану Президент України також виступає гарантом національної єдності, що є надзвичайно важливою у періоди кризових випробувань. Важливою також є роль Президента України в міжнародних відносинах, у підтриманні конструктивної співпраці з іншими державами світу, у тому числі з метою відновлення пошкоджених чи зруйнованих закладів охорони здоров'я, формування на політичному рівні злагодженого вектору такого відновлення та контролю за ним, позбавленого будь-яких корупційних проявів.

Особливе місце серед суб'єктів нагляду (контролю) за дотриманням стандартів у сфері охорони здоров'я, які формують державну політику в сфері охорони здоров'я, відводиться парламенту – Верховній Раді України, яка згідно з

Конституцією України є «єдиним органом законодавчої влади в Україні» [4].

Хотілося б зазначити, що надзвичайно важливим є співробітництво народних депутатів України з практикуючими лікарями, якнайширше представництво інтересів медичного персоналу в органі законодавчої влади. Цікаво, що деякі держави, зокрема Великобританія, мають цікаві кейси в налагодженні такого співробітництва. Так, Парламентська стипендіальна програма Королівського коледжу психіатрів дає стажистам із психіатрії можливість проводити 1 день на тиждень у Палаті лордів, працюючи разом із колегою, яка опікується сферою охорони здоров'я [5, с. 103].

Таким чином, суб'єкти права можуть під певним кутом розглядатися як лікарі та пацієнти. І від правової системи, демократичності та соціальної орієнтованості державних інституцій багато в чому залежить, хто саме з суб'єктів права (суб'єктів правовідносин) набуватиме роль лікаря, а хто – пацієнта. В адміністративно-правовій думці чільне місце відводиться саме суб'єктам управління, які приводять у дію багатогранні процеси, багатотисячні трудові колективи, які власним прикладом і візією закладають глибокий зміст або, навпаки, поверхневість у щоденні процеси, які об'єднують, координують та неминуче несуть відповідальність за прийняті рішення.

Список використаних джерел:

1. Carr M., Beck M. Healthcare Management Control: A Research Overview. London: Routledge, 2022. 90 p. URL: <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9781003140122/healthcare-management-control-michelle-carr-matthias-beck>.
2. Мацелик Т. О. Суб'єкти адміністративного права: поняття та система: монографія. Ірпінь, 2013. 342 с.
3. Загальна теорія держави і права: навчальний посібник / за ред. В. В. Копейчикова. Київ: Юрінком, 1997. 320 с.
4. Конституція України: від 28.06.1996 № 254к/96-вр. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
5. Perry J., Lomax P., Taylor F., Howson S., McCurdy K. The Parliamentary Scholar Scheme: a way to engage doctors in healthcare policy and politics. *Bjpsych Bulletin*. 2020. № 44 (3). pp. 103-107.